

Justitiedepartementet
justitiedepartementet.registrator@regeringska
nsliet.se

Yttrande över Slutbetänkande Olika vägar till föräldraskap - Utredningen om utökade möjligheter till behandling av ofrivillig barnlöshet, SOU 2016:11

Region Jönköpings län har av Justitiedepartementet getts möjlighet att yttra sig över rubricerade betänkande. Regionen har tagit del av förslaget och lämnar följande yttrande.

Sammanfattning

Region Jönköpings län ställer sig bakom förslagen i slutbetänkandet och ser positivt på att en utredning har gjorts om olika sätt till föräldraskap. Det är dock viktigt att i diskussioner även lyfta de etiska och medicinska prioriteringar som hälso- och sjukvården ska bygga på. Nya medicinska möjligheter reser frågor kring vad den offentliga sjukvården ska ansvara för.

Synpunkter på förslaget

En diskussion bör lyftas kring vad som är hälso- och sjukvård och vad av detta som är samhällets/landstingens ansvar i en tid då den medicintekniska utvecklingen går snabbt fram och allt fler tillstånd är möjliga att behandla samtidigt som resurserna är begränsade. Utöver detta behövs även en diskussion om insatser på prioriteringsområde ”vård av andra skäl än sjukdom och skada”. En sådan diskussion bör fokusera på bl.a. de fall hälso- och sjukvårdens resurser tas i anspråk för att hantera förhållanden som inte handlar om primärt att behandla skador och sjukdomar. Detta då vi ser en glidning mellan prioriteringsgrupperna.

När samhället ger nya möjligheter till föräldraskap är det viktigt att bevaka att barnet får sina rättigheter tillgodosedda. Enligt konventionen om barnets rättigheter har varje barn rätt till information om sitt genetiska ursprung (artikel 7). Alla former lagstiftning rörande artificiell graviditet ska utgå från att skydda barnets rättigheter och välmående. Detta gäller alla former av assisterad befruktning.

Det är positivt med klagörande bestämmelser kring erkännande av utländska fastställelser av föräldraskap samt svenska socialnämnders och domstolars behörighet att medverka till fastställande i vissa fall.

Det bör utredas vidare om barns rätt till information om sitt genetiska ursprung kan tillgodoses även vid utländska surrogatarrangemang.

Utredningen anser att varken altruistiskt eller kommersiellt surrogatmödraskap bör tillåtas som ett förfarande i svensk hälso- och sjukvård. Fördelar har vägts mot nackdelar och slutsatsen är att nackdelarna är så stora att de inte uppvägs mot fördelarna. De principer som vägt tungt är bl.a. principen om barnets bästa, en humanistisk människosyn, principen om icke-diskriminering och försiktighetsprincipen. I övrigt finns stora kunskapsluckor när det gäller barnen på området, det finns en risk för påtryckningar och kommersialisering. RJL ställer sig bakom förslaget att inte tillåta surrogatmödraskap i Sverige med hänvisning till att det finns för lite kunskap om effekter och konsekvenser för barnen och surrogatmödrarna.

Förslagen innebär ett utökat åtagande för både landsting och kommuner. Utredningen bedömer att finansieringsprincipen inte är tillämplig då beslut om utbud och avgifter beslutas av landstingen lokalt samt att det ökade åtagandet för kommunerna är marginellt. Det är å andra sidan svårt att fatta något annat beslut än det lagstiftaren förordar då det samtidigt finns krav på jämlik vård och en patientlag som gör det möjligt att söka vård över landstingsgränserna. RJL anser även att beräkningarna i utredningen kan behöva justeras då vissa kostnader inte finns medräknade.

REGION JÖNKÖPINGS LÄN

Maria Frisk
Ordförande i Nämnden för
Folkhälsa och sjukvård

Mats Bojestig
Hälso- och sjukvårdsdirektör